Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 15. júla 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Voľný pohyb osôb – Občianstvo Únie – Nariadenie (ES) č. 883/2004 – Článok 3 ods. 1 písm. a) – Nemocenské dávky – Pojem – Článok 4 a článok 11 ods. 3 písm. e) – Smernica 2004/38/ES – Článok 7 ods. 1 písm. b) – Právo pobytu na viac ako tri mesiace – Podmienka mať komplexné zdravotné poistenie – Článok 24 – Rovnosť zaobchádzania – Štátny príslušník členského štátu nevykonávajúci hospodársku činnosť, ktorý sa legálne zdržiava na území iného členského štátu – Odmietnutie hostiteľského členského štátu poistiť túto osobu v rámci svojho systému verejného zdravotného poistenia“

Vo veci C-535/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko) z 9. júla 2019 a doručený Súdnemu dvoru 12. júla 2019, ktorý súvisí s konaním:

A

za účasti:

Latvijas Republikas Veselības ministrija,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, A. Prechal, N. Piçarra a N. Wahl, sudcovia E. Juhász, M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe (spravodajkyňa), C. Lycourgos a P. G. Xuereb,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: M. Aleksejev, vedúci oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 28. septembra 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– A, v zastúpení: L. Liepa, advokāts,

* Jazyk konania: lotyština.

– Latvijas Republikas Veselības ministrija, v zastúpení pôvodne: I. Viņķele a R. Osis, neskôr R. Osis,

– lotyšská vláda, v zastúpení pôvodne: V. Soņeca, V. Kalniņa a K. Pommere, neskôr K. Pommere, splnomocnení zástupcovia,

– španielska vláda, v zastúpení: L. Aguilera Ruiz, splnomocnený zástupca,

– Európska komisia, v zastúpení: D. Martin, E. Montaguti a I. Rubene, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 11. februára 2021,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 18, článku 20 ods. 1 a článku 21 ZFEÚ, článku 3 ods. 1 písm. a), článku 4 a článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 zo 16. septembra 2009 (Ú. v. EÚ L 284, 2009, s. 43) (ďalej len „nariadenie č. 883/2004“), ako aj článku 7 ods. 1 písm. b) a článku 24 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi A a Latvijas Republikas Veselības ministrija (Ministerstvo zdravotníctva Lotyšskej republiky) vo veci odmietnutia tohto ministerstva poistiť A v rámci systému verejného zdravotného poistenia a vydať mu európsky preukaz zdravotného poistenia.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 883/2004

3 Článok 2 nariadenia č. 883/2004, s názvom „Osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje [Osobná pôsobnosť – *neoficiálny preklad*]“, v odseku 1 stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých.“

4 Podľa článku 3 tohto nariadenia s názvom „Vecná pôsobnosť“:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

a) nemocenské dávky;

…

5. Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

a) sociálnu a zdravotnú pomoc alebo

…“

5 Článok 4 uvedeného nariadenia, týkajúci sa „rovnosti zaobchádzania“, znie:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, poberajú tie isté dávky a majú tie isté povinnosti podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu ako štátni príslušníci daného členského štátu.“

6 Článok 11 toho istého nariadenia uvádza „všeobecné pravidlá“ týkajúce sa určenia príslušnosti právnych predpisov. Znie takto:

„1. Osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

…

3. S výhradou článkov 12 až 16:

a) osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;

b) štátny zamestnanec podlieha právnym predpisom členského štátu, ktorého správa ho zamestnáva;

c) osoba prijímajúca dávku v nezamestnanosti v súlade s článkom 65 podľa právnych predpisov členského štátu bydliska podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;

d) osoba povolaná alebo opätovne povolaná na výkon služby v ozbrojených silách alebo civilnej služby členského štátu podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;

e) ktorákoľvek iná osoba, na ktorú sa písm. a) až d) nevzťahujú, podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia tohto nariadenia zaručujúce tejto osobe dávky podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov.

…“

Smernica 2004/38

7 Odôvodnenie 10 smernice 2004/38 stanovuje:

„osoby uplatňujúce svoje právo pobytu by sa však nemali stať neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas počiatočného obdobia pobytu. Preto by sa právo pobytu pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov počas obdobia presahujúceho tri mesiace malo podriadiť podmienkam;“

8 Podľa článku 7 ods. 1 tejto smernice, ktorý sa nachádza v jej kapitole III s názvom „Právo pobytu“:

„Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

…

b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte…

…“

9 Článok 14 ods. 2 prvý pododsek uvedenej smernice stanovuje:

„Občania Únie a ich rodinní príslušníci majú právo pobytu určené v článkoch 7, 12 a 13, pokiaľ spĺňajú podmienky v nich stanovené.“

10 Podľa článku 16 ods. 1 tejto istej smernice:

„Občania Únie, ktorí sa legálne zdržiavali počas nepretržitého obdobia piatich rokov v hostiteľskom členskom štáte, majú právo trvalého pobytu v tomto členskom štáte. Toto právo nepodlieha podmienk[am] uvedeným v kapitole III.“

11 Článok 24 smernice 2004/38 stanovuje:

„1. S výhradou takých osobitných ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve [o FEÚ] a v sekundárnom práve, všetci občania Únie, ktorí sa na základe tejto smernice zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, využívajú rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu v rámci pôsobnosti zmluvy. Výhoda tohto práva sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu.

2. Ako výnimka z odseku 1 hostiteľský členský štát nie je povinný udeliť nárok na sociálnu pomoc počas prvých troch mesiacov pobytu ani prípadne počas dlhšieho obdobia stanoveného v článku 14 ods. 4 písm. b), ani nie je povinný pred nadobudnutím práva trvalého pobytu udeliť pomoc vo forme príspevku na výživu počas štúdia, vrátane odborného vzdelávania, pozostávajúcu zo študentských štipendií alebo študentských pôžičiek osobám iným, ako sú pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby, osoby, ktoré si zachovávajú takýto štatút a ich rodinní príslušníci.“

Lotyšské právo

12 § 17 Ārstniecības likums (zákon o zdravotnej starostlivosti, *Latvijas Vēstnesis*, 1997, č. 167/168) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“) stanovuje:

„1. Zdravotná starostlivosť financovaná zo všeobecného štátneho rozpočtu a z prostriedkov príjemcu starostlivosti v súlade s podmienkami stanovenými radou ministrov sa poskytuje týmto osobám:

(1) lotyšským štátnym príslušníkom;

(2) osobám, ktoré nie sú lotyšskými občanmi;

(3) štátnym príslušníkom členských štátov Európskej únie, štátov Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarskej konfederácie, ktorí sa zdržiavajú v Lotyšsku z dôvodu zamestnania alebo výkonu samostatnej zárobkovej činnosti, ako aj ich rodinným príslušníkom;

(4) cudzincom, ktorí majú povolenie na trvalý pobyt v Lotyšsku;

(5) utečencom a osobám, ktorým sa poskytuje doplnková ochrana;

(6) zatknutým osobám, osobám vo väzbe a osobám odsúdeným na trest odňatia slobody.

…

3. Osobám, ktoré sú manželmi lotyšských štátnych príslušníkov a osobám, ktoré nie sú lotyšskými občanmi a sú držiteľmi povolenia na pobyt na dobu určitú v Lotyšsku, majú podľa podmienok stanovených radou ministrov právo bezplatne využívať služby pôrodníckej starostlivosti financovanej zo všeobecného štátneho rozpočtu a z prostriedkov osôb oprávnených na starostlivosť.

…

5. Osobám, ktoré nie sú uvedené v odsekoch 1, 3 a 4 tohto paragrafu, sa poskytne zdravotná starostlivosť za odplatu.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Na konci roka 2015 alebo v januári 2016 A, taliansky štátny príslušník, opustil Taliansko, aby sa usadil v Lotyšsku na účely pripojenia sa k svojej manželke, ktorá je lotyšskou štátnou príslušníčkou, a ich dvom maloletým deťom, lotyšským a talianskym štátnym príslušníkom.

14 Pred svojím odchodom A informoval príslušné talianske orgány o svojom presťahovaní sa do Lotyšska. Bol teda zapísaný v registri talianskych štátnych príslušníkov s bydliskom v zahraničí. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v tomto postavení už nemôže v Taliansku využívať zdravotnú starostlivosť na náklady systému zdravotnej starostlivosti financovanej týmto členským štátom.

15 Dňa 22. januára 2016 A požiadal Latvijas Nacionālais Veselības dienests (národný systém zdravotnej starostlivosti v Lotyšsku) o jeho zápis do registra príjemcov zdravotnej starostlivosti a o vydanie európskeho preukazu zdravotného poistenia. Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, zápis do tohto registra zodpovedá poisteniu v systéme povinného verejného zdravotného poistenia, ktorého financovanie je v zásade verejné a ktoré jeho príjemcom umožňuje získať zdravotnú starostlivosť financovanú štátom vo forme vecných dávok (ďalej len „systém zdravotnej starostlivosti financovanej štátom“).

16 Rozhodnutím zo 17. februára 2016 národný systém zdravotnej starostlivosti v Lotyšsku zamietol túto žiadosť.

17 Toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím ministerstva zdravotníctva Lotyšskej republiky z 8. júla 2016 z dôvodu, že A nepatrí do žiadnej z kategórií príjemcov zdravotnej starostlivosti financovanej štátom uvedených v § 17 ods. 1, 3 alebo 4 zákona o zdravotnej starostlivosti, keďže nebol ani zamestnancom, ani samostatne zárobkovo činnou osobou v Lotyšsku, ale zdržiaval sa tam na základe potvrdenia o registrácii občana Únie. Zdravotná starostlivosť sa mu teda podľa § 17 ods. 5 tohto zákona poskytne iba za odplatu.

18 A podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu, ktorá bola zamietnutá Administratīvā rajona tiesa (správny súd prvého stupňa, Lotyšsko), pričom rovnako rozhodol v rozsudku z 5. januára 2018 Administratīvā apgabaltiesa (krajský správny súd, Lotyšsko) o odvolaní.

19 Oba tieto súdy sa v podstate domnievali, že rozdielne zaobchádzanie na jednej strane s A, ktorý sa legálne zdržiaval v Lotyšsku na základe článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 a mohol sa odvolávať na článok 24 ods. 1 tejto smernice, a na druhej strane s lotyšskými štátnymi príslušníkmi, ktorí nie sú ekonomicky činní, bolo možné odôvodniť legitímnym cieľom ochrany verejných financií a bolo primerané. A má totiž nárok na neodkladnú zdravotnú starostlivosť, cena zdravotného poistenia nie je neprimeraná a A má po získaní práva na trvalý pobyt nárok na zdravotnú starostlivosť financovanú štátom.

20 A podal na vnútroštátny súd Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd, Lotyšsko), odvolanie proti rozsudku Administratīvā apgabaltiesa (krajský správny súd) z 5. januára 2018.

21 Vnútroštátny súd uvádza, že cieľom § 17 zákona o zdravotnej starostlivosti je prebrať do lotyšského práva článok 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38, ktorá je uplatniteľná na spor vo veci samej. Pýta sa však na uplatniteľnosť nariadenia č. 883/2004. Na jednej strane zdravotnú starostlivosť financovanú štátom možno kvalifikovať ako „dávky sociálneho zabezpečenia“ v zmysle článku 3 ods. 1 tohto nariadenia, keďže prístup k systému zdravotnej starostlivosti financovanej štátom sa poskytuje na základe objektívnych kritérií a táto starostlivosť môže predstavovať „nemocenské dávky“ v zmysle písmena a) tohto ustanovenia. Na druhej strane však vzniká otázka, či je tento systém vylúčený z pôsobnosti uvedeného nariadenia na základe článku 3 ods. 5 písm. a) tohto nariadenia.

22 Za predpokladu, že nariadenie č. 883/2004 nie je uplatniteľné na spor vo veci samej, sa vnútroštátny súd pýta na zlučiteľnosť zákona o zdravotnej starostlivosti s článkami 18 a 21 ZFEÚ.

23 V prípade, že by sa naň naopak uplatňovalo nariadenie č. 883/2004, bolo by potrebné určiť pôsobnosť článku 11 ods. 3 písm. e) tohto nariadenia. Účelom tohto ustanovenia je najmä zabrániť tomu, aby osoby, na ktoré sa vzťahuje uvedené nariadenie, boli zbavené ochrany v oblasti

sociálneho zabezpečenia z dôvodu neexistencie právnych predpisov, ktoré by sa na ne vzťahovali. A bol pritom odmietnutý prístup k systému zdravotnej starostlivosti financovanej štátom tak v Taliansku, ako aj v Lotyšsku, a bol tak celkovo zbavený prístupu k takejto ochrane.

24 Vnútroštátny súd sa tiež pýta na vzájomný vzťah medzi nariadením č. 883/2004 a smernicou 2004/38 vzhľadom na judikatúru vyplývajúcu z rozsudku z 19. septembra 2013, Brey (C-140/12, EU:C:2013:565). V tomto kontexte žiada o objasnenie výkladu zásady zákazu diskriminácie, ako je konkretizovaná najmä v článku 4 tohto nariadenia a v článku 24 ods. 1 tejto smernice. Podľa žalobcu by rozdielne zaobchádzanie s ekonomicky nečinným občanom Únie, akým je A, na jednej strane a lotyšskými štátnymi príslušníkmi, ako aj ekonomicky činnými občanmi Únie na druhej strane mohlo byť neprimerané vo vzťahu k legitímnemu cieľu spočívajúcemu v ochrane verejných financií Lotyšskej republiky. Je potrebné určiť, či lotyšské orgány mali vzhľadom na individuálne okolnosti charakterizujúce osobitnú situáciu A vykonať celkové posúdenie záťaže, ktorú konkrétne predstavuje poskytnutie prístupu A k systému zdravotnej starostlivosti financovanej štátom pre celý vnútroštátny systém sociálnej pomoci. Skutočnosť, že A udržiava úzke osobné väzby s Lotyšskom, môže viesť k tomu, že nebolo možné automaticky mu odmietnuť tento prístup.

25 Napokon vnútroštátny súd zdôrazňuje, že podľa judikatúry vyplývajúcej najmä z rozsudku z 11. novembra 2014, Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358), občan Únie sa môže dovolávať rovnosti zaobchádzania so štátnymi príslušníkmi hostiteľského členského štátu podľa článku 24 ods. 1 smernice 2004/38 len vtedy, ak jeho pobyt na území tohto členského štátu spĺňa podmienky tejto smernice. A pritom spĺňa podmienky legálneho pobytu stanovené v článku 7 ods. 1 písm. b) uvedenej smernice. Vzniká teda otázka, či okolnosť, že občan Únie, akým je A, má komplexné zdravotné poistenie, môže odôvodniť odmietnutie jeho prístupu k systému zdravotnej starostlivosti financovanej štátom.

26 Za týchto okolností Augstākā tiesa (Senāts) (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa vychádzať z toho, že verejná zdravotná starostlivosť patrí medzi ‚nemocenské dávky‘ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 883/2004?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, sú členské štáty na základe článku 4 nariadenia č. 883/2004 a článku 24 smernice 2004/38 oprávnené, s cieľom zabrániť neprimeraným žiadostiam o dávky sociálneho zabezpečenia stanovené na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti, nepriznať také dávky, ktoré sa poskytujú ich štátnym príslušníkom a rodinným príslušníkom občana Únie, ktorý má postavenie pracovníka, nachádzajúcim sa v rovnakej situácii, občanom Únie, ktorí v rozhodujúcom okamihu nemajú postavenie pracovníka?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, sú členské štáty na základe článkov 18 a 21 ZFEÚ a článku 24 smernice 2004/38 oprávnené s cieľom zabrániť neprimeraným žiadostiam o dávky sociálneho zabezpečenia stanovené na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti nepriznať občanom Únie, ktorí v uvedenom okamihu nemajú postavenie pracovníka, také dávky, ktoré sa poskytujú ich štátnym príslušníkom a rodinným príslušníkom občana Únie, ktorý má postavenie pracovníka, nachádzajúcim sa v rovnakej situácii?

4. Je stav, v ktorom sa občanovi Únie, ktorý uplatní svoje právo na voľný pohyb, neprizná právo prijímať služby zdravotnej starostlivosti financované štátom vo všetkých členských štátoch dotknutých v prejednávanom prípade, v súlade s článkom 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004?

5. Je stav, v ktorom sa občanovi Únie, ktorý uplatní svoje právo na voľný pohyb, neprizná právo prijímať služby zdravotnej starostlivosti financované štátom vo všetkých členských štátoch dotknutých v prejednávanom prípade, v súlade s článkom 18, článkom 20 ods. 1 a článkom 21 ZFEÚ?

6. Má sa zákonnosť pobytu v zmysle článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 chápať v tom zmysle, že osobe z nej vyplýva právo na prístup k systému sociálneho zabezpečenia, a tiež v tom zmysle, že môže byť dôvodom na jej vylúčenie zo sociálneho zabezpečenia? Má sa konkrétne v prejednávanom prípade vychádzať z toho, že skutočnosť, že žiadateľ má komplexné zdravotné poistenie, ktoré je jedným z predpokladov zákonnosti pobytu podľa smernice 2004/38, môže byť dôvodom na odmietnutie začleniť ho do systému zdravotnej starostlivosti financovanej štátom?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

27 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 883/2004 vykladať v tom zmysle, že dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti financované štátom, ktoré sa poskytujú osobám patriacim do kategórií príjemcov vymedzených vnútroštátnymi právnymi predpismi bez akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb, predstavujú „nemocenské dávky“ v zmysle tohto ustanovenia, ktoré tak patria do pôsobnosti tohto nariadenia, alebo či predstavujú „sociálnu a zdravotnú pomoc“ vylúčenú z pôsobnosti uvedeného nariadenia podľa jeho článku 3 ods. 5 písm. a).

28 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že rozdiel medzi dávkami, ktoré patria do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, a dávkami vylúčenými z jeho pôsobnosti spočíva v podstate v znakoch, ktoré tvoria každú dávku, najmä v účele takejto dávky a podmienkach jej priznania, a nie v tom, či vnútroštátna právna úprava túto dávku kvalifikuje ako dávku sociálneho zabezpečenia [pozri najmä rozsudky zo 16. septembra 2015, Komisia/Slovensko, C-433/13, EU:C:2015:602, bod 70, a z 25. júla 2018, A (Pomoc pre osobu so zdravotným postihnutím), C-679/16, EU:C:2018:601, bod 31, ako aj citovanú judikatúru].

29 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora tak vyplýva, že dávku možno považovať za dávku sociálneho zabezpečenia, pokiaľ je priznávaná príjemcom mimo akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb na základe zákonom stanovenej situácie a ak sa vzťahuje na jedno z rizík výslovne uvedených v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004. Tieto dve podmienky sú kumulatívne [pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. júla 2018, A (Pomoc pre osobu so zdravotným postihnutím), C-679/16, EU:C:2018:601, body 32 a 33, ako aj citovanú judikatúru].

30 Pokiaľ ide o prvú podmienku uvedenú v predchádzajúcom bode, je potrebné pripomenúť, že je splnená, keď priznanie dávky závisí od objektívnych kritérií, ktorých splnenie vedie k vzniku nároku na túto dávku bez toho, aby príslušný orgán mohol zohľadniť iné aspekty osobných pomerov [rozsudok z 25. júla 2018, A (Pomoc pre osobu so zdravotným postihnutím), C-679/16, EU:C:2018:601, bod 34 a citovaná judikatúra].

31 Pokiaľ ide o druhú podmienku uvedenú v bode 29 tohto rozsudku, podľa ktorej sa predmetná dávka musí vzťahovať na jedno z rizík výslovne vymenovaných v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, treba pripomenúť, že písmeno a) tohto ustanovenia výslovne uvádza „nemocenské dávky“.

32 V tejto súvislosti Súdny dvor už rozhodol, že hlavným cieľom „nemocenskej dávky“ v zmysle tohto ustanovenia je vyliečiť pacienta (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. novembra 1972, Heinze, 14/72, EU:C:1972:98, bod 8), poskytnutím starostlivosti, ktorú si vyžaduje jeho stav (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. júla 2004, Gaumain-Cerri a Barth, C-502/01 a C-31/02, EU:C:2004:413, bod 21), čím sa pokrýva riziko spojené s chorobou [pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. júla 2011, Stewart, C-503/09, EU:C:2011:500, bod 37, a z 5. marca 2020, Pensionsversicherungsanstalt (Príspevok na rehabilitáciu), C-135/19, EU:C:2020:177, bod 32].

33 Naopak dávka patrí pod pojem „sociálna a zdravotná pomoc“, ktorá je vylúčená z pôsobnosti nariadenia č. 883/2004 na základe jeho článku 3 ods. 5 písm. a), ak jej priznanie závisí od individuálneho posúdenia osobných potrieb žiadateľa o uvedenú dávku (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 1992, Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, bod 17).

34 V prejednávanej veci, ako uviedol generálny advokát v bodoch 40 a 41 svojich návrhov, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že dávky, o ktoré ide vo veci samej, spĺňajú prvú podmienku na to, aby sa považovali za dávky sociálneho zabezpečenia, pripomenuté v bode 29 tohto rozsudku. Podľa vysvetlení poskytnutých vnútroštátnym súdom je totiž zdravotná starostlivosť zaručená každej osobe s bydliskom v Lotyšsku, ktorá patrí do jednej z kategórií príjemcov zdravotnej starostlivosti, ktoré sú objektívne vymedzené zákonom o zdravotnej starostlivosti, pričom sa spresňuje, že príslušný vnútroštátny orgán nemôže zohľadniť iné osobné okolnosti.

35 Pokiaľ ide o druhú podmienku pripomenutú v bode 29 tohto rozsudku, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, o ktoré ide vo veci samej, sú vecné dávky spočívajúce v poskytovaní zdravotnej starostlivosti, ktorá je určená na liečbu chorých ľudí. Takéto dávky sa teda vzťahujú na riziko vyplývajúce z choroby, ktoré je výslovne uvedené v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 883/2004.

36 Keďže obe kumulatívne podmienky uvedené v bode 29 tohto rozsudku sa zdajú byť splnené, dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, o aké ide vo veci samej, musia byť považované za „dávky sociálneho zabezpečenia“ v zmysle článku 3 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, čiže patria do pôsobnosti tohto nariadenia.

37 Tento záver nie je spochybnený spôsobom financovania takýchto dávok v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Súdny dvor už totiž rozhodol, že spôsob financovania dávky nemá dosah na jej kvalifikáciu ako plnenia v rámci sociálneho zabezpečenia (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júla 1992, Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, bod 21, a z 21. júna 2017, Martinez Silva, C-449/16, EU:C:2017:485, bod 21).

38 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 883/2004 sa má vykladať v tom zmysle, že dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti financované štátom, ktoré sa poskytujú osobám patriacim do kategórií príjemcov vymedzených vnútroštátnymi právnymi predpismi bez akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb, predstavujú „nemocenské dávky“ v zmysle tohto ustanovenia, ktoré tak patria do pôsobnosti tohto nariadenia.

O druhej a štvrtej až šiestej otázke

39 V rozsahu, v akom sa druhá a štvrtá až šiesta otázka, ktoré treba preskúmať spoločne, týkajú výkladu viacerých ustanovení práva Únie, konkrétne článku 18, článku 20 ods. 1 a článku 21 ZFEÚ, článku 4 a článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004, ako aj článku 7 ods. 1 písm. b) a článku 24 smernice 2004/38, je na úvod potrebné určiť tie ustanovenia, ktorých výklad je potrebný na účely poskytnutia užitočnej odpovede na tieto otázky.

40 V tejto súvislosti treba v prvom rade pripomenúť, že článok 18 prvý odsek ZFEÚ, ktorý zakazuje akúkoľvek diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti v oblasti pôsobnosti Zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia, sa môže samostatne uplatniť len v situáciách upravených právom Únie, pre ktoré Zmluva o FEÚ nestanovuje osobitné pravidlá zákazu diskriminácie (rozsudok z 11. júna 2020, TÜV Rheinland LGA Products a Allianz IARD, C-581/18, EU:C:2020:453, bod 31, ako aj citovaná judikatúra). Táto zásada zákazu diskriminácie je pritom podrobnejšie upravená v článku 24 smernice 2004/38 vo vzťahu k občanom Únie, ktorí ako A vykonávajú svoje právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 49). Táto zásada je tiež spresnená v článku 4 nariadenia č. 883/2004 vo vzťahu k občanom Únie, ktorí sa ako A dovolávajú v hostiteľskom členskom štáte nároku na dávky uvedené v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia, medzi ktorými sa nachádzajú, ako vyplýva z odpovede na prvú prejudiciálnu otázku, dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, o ktoré ide vo veci samej.

41 Článok 20 ods. 1 ZFEÚ ďalej priznáva každej osobe, ktorá má štátne občianstvo členského štátu, postavenie občana Únie, ktoré má byť základným postavením štátnych príslušníkov členských štátov (rozsudky z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31, a z 21. februára 2013, N., C-46/12, EU:C:2013:97, bod 27). Článok 20 ods. 2 druhý pododsek ZFEÚ výslovne spresňuje, že práva, ktoré tento článok priznáva občanom Únie, „sa uplatňujú v súlade s podmienkami a obmedzeniami vymedzenými v zmluvách a opatreniami prijatými na ich vykonanie“.

42 Napokon podľa článku 21 ods. 1 ZFEÚ právo občanov Únie slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov tiež podlieha „obmedzeniam a podmienkam ustanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na ich vykonanie“.

43 Článok 7 ods. 1 smernice 2004/38 pritom stanovuje takéto obmedzenia a podmienky tohto práva.

44 Za týchto podmienok treba druhú a štvrtú až šiestu otázku preformulovať tak, že vnútroštátny súd sa svojimi otázkami v podstate pýta, či sa majú článok 4 a článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004, ako aj článok 7 ods. 1 písm. b) a článok 24 smernice 2004/38 vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré z práva byť poistený v rámci systému verejného zdravotného poistenia hostiteľského členského štátu vylučujú ekonomicky nečinných občanov Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iného členského štátu a na ktorých sa podľa článku 11 ods. 3 písm. e) tohto nariadenia vzťahujú právne predpisy hostiteľského členského štátu

a ktorí vykonávajú svoje právo na pobyt na jeho území v súlade s článkom 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice, aby mohli poberať dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti financované týmto štátom.

45 V prvom rade treba pripomenúť, že článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 stanovuje „kolíznu normu“, ktorej cieľom je určiť vnútroštátne právne predpisy uplatniteľné na poberanie dávok sociálneho zabezpečenia vymenovaných v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia, medzi ktorými sa nachádzajú nemocenské dávky, o ktoré môžu žiadať všetky osoby, ktoré nie sú uvedené v článku 11 ods. 3 písm. a) až d) uvedeného nariadenia, teda najmä ekonomicky nečinné osoby (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. júna 2016, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 63, ako aj z 8. mája 2019, Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, body 35 a 40). Z toho vyplýva, že na tieto posledné uvedené osoby sa v zásade vzťahujú právne predpisy členského štátu ich bydliska.

46 Článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 má za cieľ nielen vyhnúť sa súčasnému uplatneniu viacerých vnútroštátnych právnych úprav na určitú situáciu a komplikáciám, ktoré z toho môžu vyplynúť, ale aj zabrániť tomu, aby osoby, ktoré patria do pôsobnosti tohto nariadenia, boli zbavené ochrany v oblasti sociálneho zabezpečenia v dôsledku neexistencie právnej úpravy, ktorá by sa na ne vzťahovala (rozsudok zo 14. júna 2016, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 64 a citovaná judikatúra).

47 Toto ustanovenie samo osebe nemá za cieľ stanoviť hmotnoprávne podmienky existencie nároku na dávky sociálneho zabezpečenia. Zákonodarcovi každého členského štátu v zásade prislúcha stanoviť tieto podmienky (rozsudok zo 14. júna 2016, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 65 a citovaná judikatúra).

48 Členské štáty sú však pri stanovovaní podmienok existencie práva byť poistený v systéme sociálneho zabezpečenia povinné rešpektovať platné ustanovenia práva Únie. Konkrétne kolízne normy, ktoré upravuje nariadenie č. 883/2004, sú pre členské štáty kogentné, a teda členské štáty nemajú možnosť stanoviť, v akom rozsahu sa budú uplatňovať ich vlastné právne predpisy alebo právne predpisy iného členského štátu [pozri v tomto zmysle rozsudky z 25. októbra 2018, Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, bod 48 a citovanú judikatúru, ako aj z 5. marca 2020, Pensionsversicherungsanstalt (Príspevok na rehabilitáciu), C-135/19, EU:C:2020:177, bod 43 a citovanú judikatúru].

49 V dôsledku toho podmienky pre vznik práva byť poistený v systéme sociálneho zabezpečenia nemôžu viesť k tomu, že z pôsobnosti dotknutej právnej úpravy budú vylúčené osoby, na ktoré sa podľa nariadenia č. 883/2004 táto právna úprava uplatňuje [pozri v tomto zmysle rozsudky z 25. októbra 2018, Walltopia, C-451/17, EU:C:2018:861, bod 49 a citovanú judikatúru, ako aj z 5. marca 2020, Pensionsversicherungsanstalt (Príspevok na rehabilitáciu), C-135/19, EU:C:2020:177, bod 44 a citovanú judikatúru].

50 Z toho vyplýva, že členský štát nemôže na základe svojej vnútroštátnej právnej úpravy odmietnuť poistiť v rámci svojho systému verejného zdravotného poistenia občana Únie, na ktorého sa na základe článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 vzťahujú právne predpisy tohto členského štátu.

51 V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že A je ekonomicky nečinným občanom Únie a že v Taliansku už nemôže byť poistený v systéme verejného zdravia. Z toho vyplýva, že podľa článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 sa na A vzťahujú právne predpisy členského

štátu jeho bydliska, teda lotyšské právne predpisy. Za týchto podmienok a tiež vzhľadom na odpoveď na prvú otázku toto ustanovenie vyžaduje, aby takýto občan Únie mohol byť poistený v systéme verejného zdravotného poistenia tohto členského štátu, akým je systém zdravotnej starostlivosti financovanej štátom.

52 Vzhľadom na to treba v druhom rade poznamenať, že tieto otázky sa týkajú situácie občana Únie, ktorý sa zdržiava v inom členskom štáte, ako je členský štát, ktorého je štátnym príslušníkom, počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ale kratšieho ako päť rokov a ktorý teda ešte nemá právo na trvalý pobyt podľa článku 16 ods. 1 smernice 2004/38.

53 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 v spojení s odôvodnením 10 tejto smernice vyplýva, že členské štáty môžu od občanov Únie, ktorí sú štátni príslušníci iného členského štátu a ktorí chcú mať právo na pobyt na ich území počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace bez vykonávania hospodárskej činnosti, vyžadovať, aby mali pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte a dostatočné zdroje, aby sa počas obdobia svojho pobytu nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci tohto hostiteľského členského štátu (rozsudok z 19. septembra 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, bod 47 a citovaná judikatúra).

54 Podľa článku 14 ods. 2 smernice 2004/38 sa právo občanov Únie a ich rodinných príslušníkov na pobyt na území hostiteľského členského štátu na základe článku 7 tejto smernice zachová iba za predpokladu, že títo občania a ich rodinní príslušníci spĺňajú podmienky uvedené v tomto ustanovení (rozsudok z 2. októbra 2019, Bajratari, C-93/18, EU:C:2019:809, bod 40).

55 Z článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 v spojení s jej článkom 14 ods. 2 tak vyplýva, že počas celého obdobia pobytu na území hostiteľského členského štátu dlhšieho ako tri mesiace a kratšieho ako päť rokov musí mať ekonomicky nečinný občan Únie najmä pre seba a svojich rodinných príslušníkov komplexné krytie zdravotného poistenia, aby sa nestali neprimeranou záťažou pre verejné financie tohto členského štátu.

56 Táto podmienka pobytu v súlade so smernicou 2004/38 by pritom bola zbavená akéhokoľvek potrebného účinku, ak by bolo potrebné domnievať sa, že hostiteľský členský štát je povinný poskytnúť ekonomicky nečinnému občanovi Únie, ktorý sa zdržiava na jeho území na základe článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 bezplatné poistenie v rámci svojho systému verejného zdravotného poistenia.

57 Za týchto podmienok treba v treťom rade určiť, akým spôsobom sú navzájom prepojené požiadavky stanovené v článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 a v článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38.

58 V tejto súvislosti, ako vyplýva z bodu 50 tohto rozsudku, ak je hostiteľský členský štát povinný poistiť ekonomicky nečinného občana Únie, ktorý má bydlisko na jeho území v súlade so smernicou 2004/38, v rámci svojho systému verejného zdravotného poistenia, pokiaľ sa na uvedeného občana vzťahuje jeho vnútroštátna právna úprava podľa článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004, tento členský štát môže stanoviť, že prístup k tomuto systému nebude bezplatný, aby sa tento istý občan nestal neprimeranou záťažou pre verejné financie uvedeného členského štátu.

59 Z tohto dôvodu, ako uviedol generálny advokát v bode 124 svojich návrhov, hostiteľský členský štát môže podmieniť poistenie ekonomicky nečinného občana Únie, ktorý sa zdržiava na jeho území na základe článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 v rámci svojho systému verejného zdravotného poistenia, splnením podmienok určených na to, aby sa tento občan nestal neprimeranou záťažou pre verejné financie uvedeného členského štátu, ako je uzavretie alebo ponechanie v platnosti súkromného komplexného zdravotného poistenia uvedeným občanom, ktoré umožní uvedenému členskému štátu nahradiť náklady na zdravotnú starostlivosť vynaložené v prospech tohto občana, alebo platenie príspevku do systému verejného zdravotného poistenia tohto členského štátu týmto občanom. V tomto kontexte však prináleží hostiteľskému členskému štátu, aby dbal na dodržiavanie zásady proporcionality, a teda aby nebolo pre toho istého občana nadmerne ťažké dodržiavať takéto podmienky.

60 Treba ešte dodať, že z článku 24 smernice 2004/38 a článku 4 nariadenia č. 883/2004 nemožno platne vyvodiť nijaký iný záver.

61 Je pravda, že občan Únie, ktorý spĺňa obe podmienky stanovené v článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38, má právo na rovnaké zaobchádzanie uvedené v článku 24 ods. 1 tejto smernice. Pokiaľ sa na takéhoto občana Únie vzťahuje nariadenie č. 883/2004, má tiež právo na rovnosť zaobchádzania podľa článku 4 tohto nariadenia.

62 Keďže však súlad pobytu takéhoto občana Únie počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace a kratšieho ako päť rokov so smernicou 2004/38 podlieha najmä podmienke, aby mal uzavreté komplexné zdravotné poistenie, aby sa nestal neprimeranou záťažou pre verejné financie hostiteľského členského štátu, tento občan Únie sa nemôže dovolávať práva na rovnosť zaobchádzania na účely dosiahnutia bezplatného prístupu k systému verejného zdravotného poistenia, inak by bola uvedená podmienka zbavená akéhokoľvek potrebného účinku, ako bolo konštatované v bode 56 tohto rozsudku. Prípadná nerovnosť zaobchádzania, ktorá by mohla vyplynúť v neprospech takéhoto občana Únie z prístupu k tomuto systému, ktorý nie je bezplatný, je teda nevyhnutným dôsledkom požiadavky stanovenej v článku 7 ods. 1 písm. b) uvedenej smernice, podľa ktorej tento občan musí mať komplexné zdravotné poistenie.

63 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na druhú a štvrtú až šiestu otázku odpovedať takto:

– článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004 v spojení s článkom 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré z práva byť poistený v rámci systému verejného zdravotného poistenia hostiteľského členského štátu vylučujú ekonomicky nečinných občanov Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iného členského štátu a na ktorých sa podľa článku 11 ods. 3 písm. e) tohto nariadenia vzťahujú právne predpisy hostiteľského členského štátu a ktorí vykonávajú svoje právo na pobyt na jeho území v súlade s článkom 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice, aby mohli poberať dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti financované týmto štátom,

– článok 4 a článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004, ako aj článok 7 ods. 1 písm. b) a článok 24 smernice 2004/38 sa majú vykladať v tom zmysle, že naopak nebránia tomu, aby poistenie takýchto občanov Únie v tomto systéme nebolo bezplatné, aby sa tak zabránilo tomu, že sa uvedení občania stanú neprimeranou záťažou pre verejné financie hostiteľského členského štátu.

O tretej otázke

64 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

O trovách

65 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Článok 3 ods. 1 písm. a) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 zo 16. septembra 2009, sa má vykladať v tom zmysle, že dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti financované štátom, ktoré sa poskytujú osobám patriacim do kategórií príjemcov vymedzených vnútroštátnymi právnymi predpismi bez akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb, predstavujú „nemocenské dávky“ v zmysle tohto ustanovenia, ktoré tak patria do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, zmeneného nariadením č. 988/2009.**

2. **Článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004, zmeneného nariadením č. 988/2009 v spojení s článkom 7 ods. 1 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré z práva byť poistený v rámci systému verejného zdravotného poistenia hostiteľského členského štátu vylučujú ekonomicky nečinných občanov Únie, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iného členského štátu a na ktorých sa podľa článku 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004, zmeneného nariadením č. 988/2009, vzťahujú právne predpisy hostiteľského členského štátu a ktorí vykonávajú svoje právo na pobyt na jeho území v súlade s článkom 7 ods. 1 písm. b) tejto smernice, aby mohli poberať dávky v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti financované týmto štátom.**

   Článok 4 a článok 11 ods. 3 písm. e) nariadenia č. 883/2004, zmeneného nariadením č. 988/2009, ako aj článok 7 ods. 1 písm. b) a článok 24 smernice 2004/38 sa majú vykladať v tom zmysle, že naopak nebránia tomu, aby poistenie takýchto občanov Únie v tomto systéme nebolo bezplatné, aby sa tak zabránilo tomu, že sa uvedení občania stanú neprimeranou záťažou pre verejné financie hostiteľského členského štátu.

Podpisy